

חטיבת ביניים: ז'–ט'

גלות אפריקה – עצורי המחתרות במחנות המעצר

מבוסס על מאמר "גלות אפריקה" מאת העמותה להנצחת מורשת לח"י:

<https://lehi.org.il/he/%D7%92%D7%9C%D7%95%D7%AA-%D7%90%D7%A4%D7%A8%D7%99%D7%A7%D7%94>

מערך שיעור לחטיבת ביניים: נחישות, לימודים ומאבק

נושא השיעור: התארגנות חינוכית, מאבקים יומיומיים וניסיונות בריחה

משך השיעור: 45 דקות

מטרות השיעור: הבנת המנגנון החינוכי והקהילתי שהקימו העצורים לצמיחה ולמידה בתנאי מעצר; הכרת המאבקים על זכויותיהם וניסיונות הבריחה הנועזים ממחנות המעצר.

מהלך השיעור:

1. פתיחה (5 דקות):

הצגת עובדות מרכזיות: סיפור ההגלייה, מפת המחנות באפריקה והסבר על החיים במחנות, ניסיונות הבריחה ופעולות הבריטים במטרה למנוע התאקלמות ובריחות.

2. גוף השיעור: למידה, מאבק ובריחות (25 דקות)

בית ספר בתנאי מעצר (10 דקות):

- ראשית הלימוד נעשתה ללא ספרים. שיעורים הועברו מהזיכרון בהיסטוריה, תנ"ך, דקדוק ומתמטיקה.
- עם הגעת 200 ספרי לימוד מהארץ, הוקמה מערכת לקורסים לבחינות בגרות בחינות בגרות במקצועות אלגברה, פיזיקה, גיאוגרפיה, אנגלית וחשמלאות.
- הרחבת ההשכלה על ידי קורסים מתקדמים: אדריכלות לטינית מכונאות ומשפטים.

המאבק והבריחות (15 דקות):

- מאבק יומיומי: ניתוק מוחלט מבני המשפחה, שביתות רעב ודרישות לאספקת מים, מזון, ביגוד, ספרים וקבלת מכתבים וחבילות.

- מחיר הדמים : ירי המשמר הסודני ביום 17 בינואר 1946, שבו נרצחו שאול הגלילי "ארנון" מלח"י ואלהו עזרא מאצ"ל וכן מות נפתלי לובינצ'יק "שאול" ממחלה שלא טופלה.
- התרחשו 16 ניסיונות בריחה. קשיים מיוחדים : מרחק גיאוגרפי, תנאי אקלים קשים, מחסור בדרכונים ואוכלוסייה עוינת.
- בריחות בולטות : בריחת 54 עצורים דרך מנהרות ביוני 1946 (בריחה שנכשלה), בריחת יצחק שמיר ואריה בן אליעזר לגייבוטי הצרפתית, בריחת דוד ינאי ושלמה בן שלמה דרך קונגו הבלגית.

3. דיון ופעילות מחשבתית (10 דקות):

שאלה לדיון בכיתה : מה מניע אדם הכלוא במרחק אלפי קילומטרים מביתו להמשיך ללמוד לבגרויות ולנסות לברוח שוב ושוב למרות הסיכון העצום?

משימת כתיבה : התלמידים יכתבו קטע קצר (כתיבה רפלקטיבית) מנקודת מבטו של עצור במחנה גילגיל על חייו במחנה המעצר.

4. סיכום (5 דקות):

סיכום המורה על כוח הרצון, הנחישות והדבקות במטרה של לוחמי חרות ישראל גם בשבי הבריטי באפריקה.